

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 44.

Fylke: Östfold.

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Rakkestad og Degernes.

Emne: Veving.

Bygdelag:

Oppskr. av: J.H.Olsen-Smedal,

Gard:

(adresse): Rakkestad.

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Mannsklerne var av ull, halvull eller bomull. Til vinterkler ble brukt tøy av ull eller halvull. Halvulltøyet var vevd med bomullsgarn til renning og ullgarn til islett. Stasklerne skulle helst være sydd av ulltøy, vadmål, stampet, med eller uten overskjøring. Vadmålet ble farget svart eller mørkeblått. Sommerklerne var av halvull eller bomull. Tøyet ble vevd med to eller fire skafter. Det var noen som mente at ulltøyet ble sterkere når det ble vevd med fire skafter.
2. Kvinneklernerne var mest av halvull eller bomull, ullverken og bomullsverken. Men det hendte nok at kvinnene brukte ullkjoler om vinterenⁿ. Vevmåten var den samme som nevnt for mannsklerne. Men tøyet i kvinneklernerne var ofte flerfarget, rutet eller randet.
3. Undertøyet for både menn og kvinner var i regelen av ull eller bomull, ull om vinteren og bomull om sommeren. Til hverdags brukte folk med dårlig råd ofte strikjorte og striserk. Vevmåten var den samme som nevnt ovenfor.
4. Til sengeforheng ble brukt ullverken eller bomullsverken. Tøyet var vevd med ruter eller render i forskjellige farger.
5. Laken og putevar ble vevd av bomullsgarn, lingarn eller strie. Det var vanlig at som underlag i sengen ble nyttet et strilaken. Dynetrekket var av ull eller halvull, enten ensfarget eller med render i forskjel-

- lige farger. De vanlige sengetepper var de såkalte stikktepper. Varet var vevd som dynevaret. Inni var det fylt med vatt eller gamle utbrukte klesplagg.
6. Duker og servietter ble vevd av lingarn.
  7. Til håndkler ble mest brukt strie. Skulle de være riktig fine, ble de vevd av lin. Bomull ble også brukt i de senere år.
  8. Som overbredsel på sengene ble mest brukt heklede eller broderte tepper i forskjellige farger og mønstre—mest hvite. Men i regelen var det bare sengene på gjesteværelset og husbondsfolkets seng eller senger som hadde et slikt teppe. I eldre tider var det mere vanlig enn ^{de}nu at mann og kone lå i samme seng. Der—som det på/övrige sengene ble brukt noe overbredsel, nöyde de seg ofte med bare et laken.

Noen stedegne navn på de forskjellige vevmåter vet jeg ikke å nevne. De talte om toskafts—veving, fireskafts—veving, og når det gjaldt stoffene vadmåls—veving, verkensveving o.s.v..

- II. Forskjellige navn på mønster, border eller motiver kjennes ikke. Noen egentlig stedegen vev^{ing} har det visstnok ikke vært her i bygdene. De heklede teppene var satt sammen av forskjellige figurer, mest ruter og stjerner med fast heklede bånd langs kantene. Borden var gjerne laget av frynser. De broderte teppene var i regelen forsynt med blomster—og bladfigurer på hvit eller lyseblå bund. På lignende måte kunne også putevartrekkene være utsmykket. Det ble også brukt vevde tepper. De var vevd med ruter eller render og farger etter behag.